

Azərbaycan teatrının müasir standartlarının müəyyənəşdirilməsi qanunvericiliklə və onillik Dövlət Proqramı ilə müəyyənəşdirilməli olsa da, təəssüf ki, biz çağdaş teatrlarımızda hansı standartların əsas olduğunu görə bilmirik. Müasir Azərbaycan teatri dünya teatrının bir parçası olsa da, o, dünyanın aparıcı teatrları ilə ayaqlaşma bilmir.

Azərbaycan teatrının inkişaf etməsi onun müasir teatr dəyərlərini mənimsəməsindən keçsə də, teatrlarımız yenilikləri qəbul etməkdə elə də maraqlı deyillər. Baxmayaraq ki, həm Prezident İlham Əliyevin imzaladığı "Azərbaycan Teatri 2009-2019-cu illərdə" Dövlət Proqramı, həm də mövcud teatr qanunu teatrlarımızın öz işlərini tan müasir tələblər səviyyəsində qurmasına geniş şərait yaradır. Amma sözügedən Dövlət Proqramının icrası hələ də tam olaraq başa çatmayıb. Halbuki, artıq Dövlət Proqramının müddəti bitir və problemlər isə həll edilməmiş qalır.

Teatrşünaslar birmənalı olaraq qeyd edirlər ki, "Azərbaycan Teatri 2009-2019-cu illərdə" Dövlət Proqramı tam olaraq icra olunmayıb. Mütəxəssislər qeyd edirlər ki, əslində, bu proqramda irəli sürülən məsələlər ötən 10 il müddətində həyata keçirilməli, problemlər aradan qaldırılmalı idi, lakin bir neçə məqamı nəzərə almasaq, proqramın icrası yarımqı qalıb.

10 il müddətinə qəbul olunmuş Dövlət Proqramına əsasən, ölkəmizdə yerli və beynəlxalq əhəmiyyətli, müxtəlif profilli teatr festivallarının, konfranslarının keçirilməsi nəzərdə tutulurdu və həqiqətən də festivallar və konfranslar keçirildi, dünyanın müxtəlif ölkələrindən bu tədbirlərə qatılanlar az olmadı. Amma teatrın problemi yalnız festival və konfrans keçirmək olmadığını deyən teatrşünas Xəyalə Rais hesab edir ki, "Azərbaycan Teatri 2009-2019-cu illərdə" Dövlət Proqramı tam olaraq icra olunmayıb. Onun sözlərinə görə, Dövlət Proqramına görə, teatrlarda prodüserlik institutu formalaşdırılmalı, eyni zamanda da teatrlar müstəqil gəlir cəlb etmə şəraitindən yararlanmalı idilər, lakin teatrlar bunu edə bilmədilər. "Hesab edirəm ki, Dövlət Proqramı tam olaraq icra edilmədi, bir xeyli icra olunmamış bənd qaldı. Dövlət Proqramı qəbul edildikdən sonra teatrlarda müəyyən dəyi-

kəz yaradılmayıb. Bilirsiniz, proqramın icrasının tam olaraq başa çatdırılmaması hələ də bu sahədə ciddi problemlərin olduğunu göstərir. Amma bununla belə, bu on il teatr ictimaiyyətinin on-

dan gözləntiləri çox olsa da, bəzi maddələrin icradan kənarda qalması həlli vacib olan bir sıra məsələlərin arxa planda qalmasına səbəb olub.

mızda mövcud olan bir sıra boşluqları və problemləri də üzə çıxardı. Amma Dövlət Proqramının müddəti bu il bitə də, bu sənəddə nəzərdə tutulan bir çox maddə təəssüf ki,

lincə, burada nəzərdə tutulan bir sıra məsələlər öz həllini tapa bilmədi. Məsələn, Dövlət Proqramının "Tədbirlər planı"nın 2.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan "Teatr sahə-

10 illik teatr proqramının icra vəziyyətinə ciddi iradlar var

Xəyalə Rais: "Elə bəndlər icra edilməyib ki, onların həlli teatrlarımızın inkişafı üçün daha geniş imkanlar açsın"

Vidadi Qafarov: "Burada nəzərdə tutulan bir sıra məsələlər öz həllini tapa bilmədi"

şikliklər oldu, festivallar, konfranslar keçirildi, bəzi teatrlar xarici teatrlarla müştərək tamaşalar hazırladılar, aktyor və rejissor mübadilələri həyata keçirdilər. Amma bu o demək deyil ki, proqram çərçivəsində qarşıya qoyulan bütün hədəflərə nail olmaq mümkün oldu. Əslində, Dövlət Proqramında yalnız festival və konfrans keçirmək məsələsi yer almamışdı, bu proqram teatrın bütün istiqamətlərini özündə birləşdirib. Dövlət Proqramında əks olunan bəndlərdən biri teatr treninq mərkəzinin yaradılması idi, lakin hələ də bu mərkəz

zində teatrlarımız inkişaf yolu keçib və xeyli nailiyyət əldə edib".

AMEA Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun Teatr, kino və televiziya şöbəsinin müdiri Vidadi Qafarov "Bakı-Xəbər"ə bildirdi ki, Dövlət Proqramının icrasının həyata keçirilməməsinin bir neçə səbəbi var. V.Qafarovun sözlərinə görə, "Azərbaycan Teatri 2009-2019-cu illərdə" Dövlət Proqramı ölkəmiz müstəqillik qazandıqdan sonra teatr sahəsinin inkişafına yönəlik qəbul edilən vacib sənədlərdən biridir. Dövlət Proqramı qəbul edildikdən sonra

O hesab edir ki, həqiqətən də bu sənədin qəbul edilməsi və onun icrası milli teatr prosesinin intensivləşməsində böyük rol oynadı. V.Qafarovun sözlərinə görə, Dövlət Proqramının bəzi maddələri icra edildi. "Dövlət Proqramının qəbul olunması müxtəlif beynəlxalq konfransların, teatr festivallarının keçirilməsinə, xarici qastrolların təşkil edilməsinə, dünya teatrının Azərbaycan teatr məkanına inteqrasiyasına, Azərbaycan tamaşaçısının dünya teatri ilə müəyyən qədər tanış olmasına şərait yaratdı, eyni zamanda, milli teatri-

yerinə yetirilməmiş qaldı. Elə bəndlər icra edilməyib ki, onların həlli teatrlarımızın inkişafı üçün daha geniş imkanlar açsın. Dövlət Proqramının şərhinə keçməzdən əvvəl 2006-cı ildə qəbul edilən "Teatr və teatr fəaliyyəti haqqında" Qanuna toxunmaq istəyirəm. Bu qanunda həqiqətən də yeniliklərin edilməsinə, ora yeni zamanın tələblərinə uyğun yeni maddələrin salınmasına böyük ehtiyac var. Yəni qanunda elə maddələr var ki, onlar aktuallığını itirib və zamanın tələblərinə cavab vermir. Bu, məsələnin bir tərəfi. Dövlət Proqramına gə-

lincə idarəetmənin və maliyyə-iqtisadi mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi istiqamətində islahatların aparılması" üzrə, demək olar ki, heç bir iş görülmədi. Halbuki, bu sahədə çoxlu həllini gözləyən problem var. Bu, icrası 2009-2013-cü illər üçün nəzərdə tutulmuş 2.2-ci maddəsinə - "Teatr fəaliyyətinin normativ-hüquqi bazasının möhkəmləndirilməsi ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi"nə də aiddir. Xatırladım ki, bu sahədə ana sənəd olan "Teatr və teatr fəaliyyəti haqqında" Qanun 29 dekabr 2006-cı il tarixində qəbul olunub və yalnız 2016-2018-ci illərdə "Reklam haqqında" və "Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında" qanunlara uyğun olaraq, kiçik dəyişikliklərə məruz qalıb".

Dövlət Proqramının tam icra edilməməsinin səbəblərinə gəlincə, V.Qafarov bildirdi ki, burada direktor institutunun, bədii rəhbərin, yoxsa prodüserin rəhbərlik etməsi məsələsi tam aydınlaşmadığına görə sözügedən sənədin icrasında problemlər üzə çıxdı. "Bu sənədin tam olaraq icra edilməməsinə müxtəlif səbəblər var, onlardan biri də teatrların idarə edilməsi sahəsində boşluqlardır. Bu gün teatra direktorun, bədii rəhbərin, yaxud prodüserin rəhbərlik etməsi hələ tam aydınlaşmayıb. Bu sahədə də müəyyən qaralıq məqamlar var".

İradə SARIYEVA